

Türkiye Cumhuriyeti Hükümeti ile Amerika Birleşik Devletleri Hükümeti arasında 23 Şubat 1945 tarihinde Ankara'da imzalanan ve Amerika Birleşik Devletlerinin 11 Mart 1941 tarihli kanununda yazılı yardımla ilgili esaslara ilişkin olan Anlaşmanın onanması hakkında kanun

(Resmî Gazete ile ilânı : 10 . VII . 1945 - Sayı : 6053)

No.
4780

Kabul tarihi
2 . VII . 1945

BİRİNCİ MADDE — 11 Mart 1941 tarihli Amerika Birleşik Devletleri kanununda yazılı yardımla ilgili esaslara ilişkin olmak üzere, Türkiye Cumhuriyeti Hükümeti ile Amerika Birleşik Devletleri Hükümeti arasında 23 Şubat 1945 tarihinde Ankara'da imzalanmış olan Anlaşma hükümleri onanmıştır.

İKİNCİ MADDE — Bu kanun yayımı tarihinde yürürlüğe girer.

ÜÇÜNCÜ MADDE — Bu kanun hükümlerini Bakanlar Kurulu yürütür.

4 Temmuz 1945

11 MART 1941 KANUNUNDA DERPİŞ EDİLEN YARDIMA MÜTAALLİK ESASLARA DAİR TÜRKİYE CUMHURİYETİ HÜKÜMETİ İLE AMERİKA BİRLEŞİK DEVLETLERİ HÜKÜMETİ ARASINDA ANLAŞMA

Türkiye Cumhuriyeti Hükümetinin, harp halindeki bir dünyada mülkî tamamîyetini ve hükümlerlik haklarını koruyabilecek bir durumda bulunmasını teminen millî müdafaa vasıtalarını takviye etmek istemesine;

Ve, Amerika Birleşik Devletleri Reisi Cumhuriyetin, Kongrece isdar kılınan 11 Mart 1941 tarihli kanuna tevfikân, Türkiye Cumhuriyeti müdafaasının Amerika Birleşik Devletleri müdafaası için hayatî ehemmiyeti haiz olduğunu 7 Kasım 1941 de tesbit etmiş olmasına;

Ve, Amerika Birleşik Devletlerinin Türkiye Cumhuriyetine müdafaa vasıtalarının tevsi için yardımını teşmil ettiğine ve etmekte devam eylemekte bulunduğuna;

Ve, Türkiye Cumhuriyeti Hükümetinin bu yardımdan istifade etmesine esas olan kayıt ve şartlarla bilmukabele Amerika Birleşik Devletlerince temin edilecek menfaatlerin nihai şekilde tâyini keyfiyetinin, yardımın şümulü belirinceye kadar ve Amerika Birleşik Devletleriyle Türkiye Cumhuriyetinin karşılıklı menfaatlerine uygun ve dünya sulhunun tesis ve idamesine hâdim nihai kayıt ve şart ve menfaatlerin hâdiselerin inkişafı ile daha vâzih bir surette belireceği âna değin, tehiri muvafık olacağına;

Ve, Amerika Birleşik Devletleri Hükümeti ile Türkiye Cumhuriyeti Hükümetinin, işbu yardımın teminine mütedair ve ânifülbeyan kayıt ve şartların tesbitinde nazarı itibarâ alacak bazı mülâhazalar hakkında şimdiden bir iptidai anlaşma akdini müteakabilen arzu etmeleri üzerine böyle bir Anlaşmanın akdine her hususta usulü veğhile salâhiyet verilmiş ve bunun akdine takaddümen gerek Amerika Birleşik Devletleri gerekse Türkiye Cumhuriyeti kanunlarına tevfikân ifa, istikmal veya icrası muktazi bilcümle icraat şerait ve muamelât usulü dairesinde ifa, istikmal ve icra edilmiş olmasına binaen;

Aşağıda imzası bulunanlar, kendi Hükümetleri tarafından bu maksatla usulü dairesinde salâhiyet-

dar kılınmışlar ve âtideki hususları karar altına almışlardır:

Madde — 1

Amerika Birleşik Devletleri Hükümeti, Türkiye Cumhuriyeti Hükümetine, Amerika Birleşik Devletleri Reiscumhurunun devir veya tedarikine salâhiyet vereceği müdafaa maddelerini, müdafaa hizmetlerini ve müdafaa malumatını vermeğe devam edecektir.

Madde — 2

Türkiye Cumhuriyeti Hükümeti, tedarik edebilmek vaziyetinde bulunduğu ve müsaade edebileceği maddeleri, hizmetleri, sühuletleri veya malûmatı Amerika Birleşik Devletlerine temin edecektir.

Madde — 3

Türkiye Cumhuriyeti Hükümeti, Amerika Birleşik Devletleri Reiscumhurunun rızası olmadan, Amerika Birleşik Devletleri Kongresi tarafından isdar kılınan 11 Mart 1941 tarihli kanun veya bunun maddelerinin hükümlerine tevfikan kendisine devredilen herhangi bir müdafaa maddesi veya müdafaa malûmatının mülkiyet veya zilyedliğini devretmeyecek, veya bunların Türkiye Cumhuriyeti Hükümetinin memuru, müstahdemi veya ajanı olmıyan herhangi bir kimse tarafından kullanılmasına müsaade etmeyecektir.

Madde — 4

Türkiye Cumhuriyeti Hükümetinin, herhangi bir müdafaa maddesi veya müdafaa malûmatının kendisine devri neticesinde, işbu müdafaa maddesi veya müdafaa malûmatı üzerinde patenta hakkı bulunan Amerika Birleşik Devletleri vatandaşlarından birine ait haklardan herhangi birinin tamamıyla korunması zmnında herhangi bir tediye veya muamelede bulunması icabederse, Türkiye Cumhuriyeti Hükümeti böyle bir muamele veya tediye Amerika Birleşik Devletleri Reiscumhurunun talebi üzerine ifa edecektir.

Madde — 5

Türkiye Cumhuriyeti Hükümeti, Amerika Birleşik Devletleri Reiscumhurunca tâyin edileceği veçhile halihazırdaki fevkalâde hal nihayet bulduğu zaman, işbu Anlaşmaya tevfikan kendisine devredilmiş olan müdafaa maddelerinden imha, zâyi veya istihlâk edilmemiş bulunacak veya Amerika Birleşik Devletleri Reiscumhuru tarafından Amerika Birleşik Devletleri veya Garp yarım küresi müdafaasına elverişli olduğu veya Amerika Birleşik Devletlerinin başka bir şekilde işine yarayaçağı tesbit edilecek olanları Amerika Birleşik Devletlerine iade edecektir.

Madde — 6

Türkiye Cumhuriyeti Hükümeti tarafından Amerika Birleşik Devletlerine temin edilecek olan menfaatlerin nihai tesbitinde, 11 Mart 1941 tarihinden sonra Türkiye Cumhuriyeti Hükümetince temin edilen ve Amerika Birleşik Devletleri Reiscumhuru tarafından Amerika Birleşik Devletleri namına kabul veya tanınmış olan bileümle mülkiyet, hizmet, malûmat, teshilât veya diğer menafi veya hususat bitamamiha nazarı itibare alınacaktır.

Madde — 7

Kongrece isdar kılınan 11 Mart 1941 tarihli kanuna ve bunun muaddel şekline tevfikan temin edilen yardıma mukabil Amerika Birleşik Devletlerine Türkiye Cumhuriyeti Hükümetince temin edilecek menfaatlerin nihai tesbitindeki kayıt ve şartlar, iki memleket arasındaki ticarete yük ol-

mayacak, bilâkis ikisi arasında mütekabilen nafi iktisadî münasebatı teşvik eyleyecek ve eihanşumul iktisadî münasebatın ıslahına yarayacak mahiyette olacaktır. Bu maksatla mezkûr kayıt ve şartlar; bütün milletlerin hürriyet ve refahının maddî temelleri olan istihsal, istihdam, ve malların mübadele ve istihlâkinin münasip beynelmilel ve dahilî tedbirlerle tevsiine ve beynelmilel ticarete her türlü farklı muamelenin bertaraf edilmesine, gümrük tarifelerinin ve diğer ticarî engellerin tenzil ve tahfifine, umumiyetle 14 Ağustos 1941 Müşterek Beyannamesinde Amerika Birleşik Devletleri Resicumhuru ile Birleşik Kırallık Başvekili tarafından ileri sürülen bilumum iktisadî gayelerin tahakkukuna matuf olmak üzere Amerika Birleşik Devletleri ve Türkiye Cumhuriyeti arasında müştereken kararlaştırılmış tarzı hareketi derpiş eden ve aynı tarzda düşünen bileümle diğer milletlerin de istirakine açık bulunan hükümleri ihtiva eyleyecektir.

Yukarıda tasrih edilen gayelere, kendi aralarında müştereken kararlaştırdıkları tarzı hareketle, varmak ve aynı tarzda düşünen diğer Hükümetlerin de müşterek tarzı hareketlerini temin etmek maksadıyla, hâkim olan iktisadî şartlara göre en münasip vasıtanın tesbiti zmnında iki Hükümet arasında münasip görülecek yakın bir zamanda görüşmelere başlanacaktır.

Madde — 8

Şurası tabii mukarrerdir ki, Anlaşma ahkâmının icrası hususunda her Hükümet kendi Anayasasının usullerine tevfikân hareket edecektir.

Madde — 9

İşbu Anlaşma bugünkü tarihten itibaren mer'î olacaktır. İki Hükümet tarafından müştereken tesbit edilecek bir tarihe kadar meri'iyette kalacaktır.

Ankara'da 1945 senesi Şubat ayının 23 ncü günü, her iki metin muteber olmak üzere, İngilizce ve Türkçe ikişer nüsha olarak tanzim edilmiştir.

Türkiye Cumhuriyeti Hükümeti namına
Hariciye Bakanı
Hasan Saka

Amerika Birleşik Devletleri Hükümeti namına
Amerika Birleşik Devletleri Ankara Büyük
Elçisi
Lawrence A. Steinhardt

Cumhurbaşkanlığına yazılan tezkerenin tarih ve numarası	:	3 . VII . 1945 ve 1/442
Bu kanunun ilânının Başbakanlığa bildirildiğine dair Cumhurbaşkanlığından gelen tezkerenin tarih ve numarası	:	4 VII . 1945 ve 4/694
Bu kanunun görüşmelerini gösteren tutanakların cilt ve sayfa numaraları	:	Cilt Sayfa 18 50,238,395:397 19 5,10,22,22:25